

τὴν εἰς τὰ ὄπλα δόξαν τοῦ μεγάλου Καρόλου, νὰ ἀπολαύσῃ ὅσον καὶ αὐτὸς τῶν εὐλογιῶν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τῆς ἀφάρτου εὐτυχίας ἣν φέρουσιν αἱ μεγάλαι πράξεις αἱ γινόμεναι χάριν τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἀγίας ἡμῶν θρησκείας.

Οὕτω συνομιλοῦντες ἀνῆλθον πάλιν τὴν σκολιὰν κλίμακα τοῦ νεκρικοῦ ὑπογείου· ὅτε δ' ἐπρόκειτο ν' ἀποχωρήσῃ ὁ Ναπολέων, ἀποταθείς πρὸς τὸν ἐφημέριον ἦν εἶχεν ἐκτιμήσει εἰς τὰς ὀλίγας ἐκεῖ-
ας στιγμάς·

— Χαίρετε, Πανιερώτατε δέσποτα, τῷ εἶπεν, ἐλπίζω ὅτι θὰ ἐπανίδωμεν ἀλλήλους.

Εἰς ταῦτα δὲ νομίσας ὁ καλὸς ἱερεὺς ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ εἶχε σφάλει ὡς πρὸς τὸν τίτλον, τῷ ἀπήντησε μετὰ μετριοφροσύνης·

— Μαγαλειότατε, δὲν εἶμαι παρὰ ἀπλοῦς ἐφημέριος τῆς ἐνορίας τῆς εἰς τὴν ἐκκλησίαν ταύτην ὑπαγομένης, καὶ δὲν ἔχω τὴν τιμὴν νὰ εἶμαι δεσπότης.

— Ἰξεύρω τί λέγω, Πανιερώτατε, ἀπήντησεν ὁ Ναπολέων, ἐπαναλαβὼν τὴν λέξιν.

Ὀλίγον δ' ἀποῦ ὁ Ναπολέων ἀπῆλθε τοῦ Ἀκουισγράνου, ὁ πτωχὸς ἐφημέριος ἐξέπληχθη σφόδρα, λαβὼν τὸν διορισμὸν του εἰς τὴν ἐπισκοπικὴν καθέδραν τῆς ἐπαρχίας ἐκεῖνης, χηρεύσασαν πρὸ μικροῦ ἕνεκα τοῦ θανάτου τοῦ ἀρχιερέως Ἀντωνίου Βερδελέτου. Ὅτε δὲ μετὰ τινὰ καιρὸν ὁ νέος ἐπίσκοπος μετέβη εἰς Παρισίους ὅπως εὐχαριστήσῃ τὸν αὐτοκράτορα καὶ ὀρκισθῇ ἐνώπιον αὐτοῦ, ὁ Ναπολέων τὸν παρουσίασε τῇ Ἰωσηφίνη λέγων·

— Κυρία, ἰδοὺ εἰς ἐκκλησιαστικὸς ὅστις μ' εὐχαρίστησε σφόδρα κατὰ τὴν εἰς τὸ μνημεῖον τοῦ Μεγάλου Καρόλου ἐπίσκεψίν μου. Τὸν προεχείρισα ἐπίσκοπον, καὶ ἐλπίζω ὅτι θὰ χρηματίσῃ ἐν τῶν στηριγμάτων τῆς ἐκκλησίας. Ἐξακολουθήσατε, Πανιερώτατε, νὰ προσεύχησθε ἐπὶ τοῦ ἐπισκοπικοῦ θρόνου σας, καὶ ἀποτείνατε τὰς εὐχὰς σας συναχῶς εἰς τὸν Μέγαν Κάρολον, ὅστις ὑπῆρξεν εἰς ἀμφοτέρους ἡμᾶς καλῶν αἰτίος.

Ἄλλ' ἄς ἐπανέλθωμεν εἰς Ἀκουισγράνον.

Ἐξελθὼν τοῦ ὑπογείου ὁ Ναπολέων εὔρε συνηθροισμένον καὶ περιμένοντα αὐτὸν ἐντὸς τοῦ νάρθηκος ἅπαντα τὸν δημοτικὸν σύλλογον, οὗ ὁ πρόεδρος τῷ πρότεινε νὰ ἴδῃ τὸν θησαυρὸν τῆς μητροπόλεως, ὅπερ ἐδέχθη ὁ αὐτοκράτωρ. Τότε ὁ δημοτικὸς σύλλογος τὸν ὠδήγησεν ἐν παρατάξει ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ, καὶ ἐκεῖ τῷ ἐδειξαν τὰ καλούμενα *Μεγάλα ἄγια λείψανα*, ἐκείνα ἃ ἔστειλεν ἡ αὐτοκράτειρα Εὐρήνη δῶρον πρὸς τὸν Μέγαν Κάρολον. Ἦσαν δὲ τὰ λείψανα ταῦτα ἐναποτεθειμένα εἰς σιδηροῦν κιβώτιον, ἐνωκοδομημένον ἐντὸς τοῦ ταίχου, καὶ μὴ ἀνοιγόμενον εἰμὴ ἅπαξ ἐντὸς ἐπτὰ ἐτῶν, ὅπως δειχθῶσι τὰ ἐν αὐτῷ ἱερά λείψανα εἰς τὸ πλῆθος. Ἄμα δὲ ὡς τὰ ἐπανέθετον εἰς τὸ κιβώτιον ἐκτιζόν τὴν θύραν, ἥτις ἔμεναν ἀγνωστος δι' ἑτέρα ἐπτὰ ἔτη. Ἀλλὰ τὴν φορὰν ταύτην εἰ καὶ δὲν εἶχον παρέλθει οἱ ἐπτὰ ἔνιαυτοί, ἡ θύρα ἐκρημνίσθη ἐν βίπῃ ὀφθαλμοῦ, καὶ ἀφῆκε γυμνοὺς τοὺς θησαυροὺς

οὗς ἐνέκλειε. Σὺν τοῖς ἄλλοις ἐπέσυρε πρὸ πάντων τὴν προσοχὴν τοῦ μονάρχου μικρὸν ἀργυροῦν ἐπίχρυσον κιβώτιον· ἡ δὲ περιέργειά του ἐδιπλασιάσθη ὅτε ὁ πρόεδρος, ὅστις τῷ ἐπεδείκνυε πάντα τὰ ἀντικείμενα, τῷ εἶπεν ὅτι αἱ ἀσχαλιόταται παραδόσεις ὑπέσχοντο μεγάλαν εὐτυχίαν εἰς τὸν δυναθησόμενον ν' ἀνοίξῃ τὸ κιβώτιον ἐκεῖνο, καὶ ὅτι οὐδεὶς, οὔτε αὐτὸς ὁ πέμπτος Κάρολος κατὰ τὴν εἰς Ἀκουισγράνον ἐπίσκεψίν του δὲν τὸ εἶχε κατορθώσει. Ὁ Ναπολέων ἔλαβε τότε τὸ κιβώτιον, ὅπερ ἀνεώχθη σχεδὸν ἀμέσως ὡς ἐκ θαύματος· καὶ ἐξώθεν μὲν οὐδὲν ἔχνος κλειθροῦ ἐφαίνετο, ἴσως δὲ μυστικὸν τι ἐλατήριον ἐπέσθη ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ αὐτοκράτορος. Ὅπως δὴποτε ἡ περίστασις αὕτη τὸν ἐξέπληξε σφόδρα, καὶ ἐμειδίασε μὲν ἠρέμα, ἀλλ' οὔτε λέξιν προέφερε, διὰ νὰ δεῖξῃ βεβαίως ὅτι οὐδεμίαν ἀπέδιδεν εἰς τοῦτο σημασίαν. Ἄλλως ἡ περιέργειά του μετρίως ἱκανοποιήθη, διότι δὲν εὔρεν ἐν τῷ κιβωτίῳ παρὰ μικρὸν τεμάχιον ὑράτματος καὶ ὀλίγην κόκιν.

Πολλάκις ὁ Ναπολέων ὠμίλησε περὶ τῆς ἐπισκέψεώς του εἰς τὸν τάφον τοῦ Μεγάλου Καρόλου κατὰ τὴν εἰς Ἀκουισγράνον διατριβὴν του, καὶ περὶ τοῦ σκοποῦ του τοῦ ν' ἀνεγείρῃ μεγαλοπρεπὲς μνημεῖον εἰς τὸν ἀρχηγὸν τῆς δευτέρας γενεᾶς· αἱ μέμνηται ὅμως καὶ οἱ πόλεμοι τῆς βασιλείας του δὲν τὸν ἀφῆκαν νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ εὐγενὲς ἐκεῖνο σχέδιον. Ἀλλὰ πλήρης τοῦ πνεύματος τοῦ Μεγάλου Καρόλου, ἂν δὲν ἀνήγειρε λαμπρὸν μυσώλειον εἰς τὸν Ἀλέξανδρον τοῦ ὀγδόου αἰῶνος, ἀνεζωογόνησεν ὅμως διὰ τῆς δόξης τῶν ὄπλων του, διὰ τῶν νόμων του, καὶ διὰ τῶν ἐμψυχώσεων ἃς ἔδωκεν εἰς τὰς τέχνας, εἰς τὸ ἐμπόριον, εἰς τὰς ἐπιστήμας καὶ εἰς τὴν γεωργίαν, τὰ θαύματα, ὧν τὸ μεγαλοπρεπὲς θέαμα εἶχε χορηγήσει ὁ υἱὸς Πιπίνου τοῦ βραχέως εἰς τὴν τότε Εὐρώπην.

K. P. P.

(Ἐπεταί τὸ τέλος.)

ΚΑΡΟΛΟΣ ΛΕΝΟΡΜΑΝ.

—οοο—

Ἐκ τῶν διαφόρων διατριβῶν ἃς ἔχομεν ὑπ' ὄψιν περὶ τοῦ ἀοιδίμου φιλέλλητος Καρόλου Λενορμάν, ἐκλέξαντες δημοσιεύομεν τὴν τοῦ σοφοῦ ἀκαδημαϊκοῦ Κ. Βιτέ, ὡς ἐκτιμῶσαν τὸν ἄνδρα καὶ συγκεφαλαιούσαν τοὺς διανοητικοὺς αὐτοῦ ἀγῶνας εὐδοκιμώτερον τῶν ἄλλων. Ὁ Κάρολος Λενορμάν εἶχεν ἐνστερνισθῆ ὡς δευτέραν πατρίδα τὴν Ἑλλάδα, αὕτη δὲ χαίρουσα υἱοθέτησεν αὐτόν, καὶ τὴν φιλοστοργίαν αὐτῆς διακονίζει διὰ μνημείου ἐκ λίθου Πεντελησίου. Ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς, οὗς ἔθελεξεν ἄλλοτε ἡ ἐπαγωγὸς αὐτοῦ διδασκαλία, οἱ

τινος ἠγαπήσαμεν αὐτὸν ὡς ἀδελφόν, καὶ ὡς ἀδελφὸν ἐθρηνήσαμεν ἀποθανόντα, θέλομεν ἐκδώσει τὸ περιπεπυδαστον αὐτοῦ ὁμοίωμα, ἐκ πρωτοτύπου φιλοτεχνηθέντος πρὸ εἰκοσιν ἐτῶν παρὰ τοῦ ἀριστοτέχνου Δαυίδ, καὶ δωρηθέντος ἡμῖν παρὰ τῆς χήρας τοῦ μακαρίτου (*).

α Τίνα δὲν κατετάραξεν ὁ θάνατος τοῦ Κ. Λενορμάν; τίνα, καὶ ἐκ τῶν μᾶλλον ἀναληθῶν, δὲν κατέπληξε τὸ ἀπροσδόκητον τραῦμα τὸ θανατώσαν αὐτὸν ἐπὶ γῆς ζῆνης, ἐν μέσῳ τῶν ἀπολαύσεων τῆς περιηγήσεως, τῶν ἡδονῶν τῆς ἐπιστήμης καὶ τῶν ἐλπίδων προσεχούς ἐπανόδου εἰς τὰ ἴδια; Καὶ ὅμως βαθυτέρα ἀπέβαινε βεβαίως ἢ θλίψις, ἐάν πάντες ἐγίνωσκον ὡς ἡμεῖς ὁποῖους δεσμούς ἀπέκοψεν ὁ θάνατος αὐτοῦ, ὁποῖα ἔργα κατέλειπεν ἀτελεῖ, ὁποῖος νοῦς καρτερός, ὁποῖα εὐγενῆς καρδία ἠρπάγησαν ἀφ' ἡμῶν!

β Καὶ ἄλλη μὲν φωνή, φωνὴ φίλου καὶ συναδέλφου, προσηγόρευεν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ τάφου ἐξ ὀνόματος τοῦ ἐνόμου Συλλόγου εἰς ἃν ἀνήκεν ἐκεῖνος ἐπὶ εἰκοσιν ἔτη καὶ ἄλλοι λόγοι κατέδειξαν ὅσα ἐποχῆς ζῶν ἀγαθὰ ἄλλ' οὐδὲν ἤττον ἐπιθυμῶ κἀγὼ νὰ τιμῶσιν τὴν μνήμην τοῦ ἀνδρός. Καὶ μὲν εὐτελής ἐστὶ ἡ μαρτυρία μου περὶ τῶν πλείστων ἔργων αὐτοῦ διότι, τίς στερούμενος τῆς σχεδὸν γενικῆς ἐκείνου παιδείας, τολμᾷ νὰ ὀμιλήσῃ περὶ πάντων ὅσα ἐξέπληξε; Φιλομαθῆς ὢν καὶ πολυπράγμων ἐνεκύπτε μετ' ἐπιμονῆς εἰς τὴν μελέτην καὶ τῶν ἐλαχίστων ἀρχαιολογικῶν μυστηρίων πάντων τῶν αἰώνων καὶ πάντων τῶν τόπων. Ἐπροσέπεν ἄρα, ὅπως ὑποδείξω κἀν τὰ ἔργα αὐτοῦ, νὰ διαλάβω καὶ περὶ νομισματικῆς, καὶ περὶ τῶν δεινότερων προβλημάτων τῆς φιλολογίας καὶ τῆς ἐπιγραφικῆς, καὶ περὶ αὐτῶν τῶν ἱερογλυφικῶν ἄλλ' ἐγὼ περὶ τούτων πάντων οὐδὲν οἶδα. Ἐπειδὴ ὅμως ἐνετύχον αὐτῷ κατ' ἄλλας τινὰς μελέτας ἤττον δυσκόλους, καὶ ἐπὶ τριάκοντα ἔτη εἶδον καὶ ἐξετίμησα ἐγγύθεν τὰς ἀρετὰς τοῦ νοῦς αὐτοῦ, τὸν τε ἀνθρώπον καὶ τὸν σοφόν, θέλω περιγράψαι τοῦλάχιστον τὸν βίον αὐτοῦ, καὶ θέλω εἰπεῖ δι' ὁποῶν καὶ ὁπαίων μόχθων ἀνέβη εἰς τὸν καλοφῶνα τῆς ἐπιστήμης.

γ Γεννηθεὶς τὸ 1802 ἔτος ἐστερήθη νέος ἔτι, τὸ 1815, τὸν πατέρα αὐτοῦ, συμβολαιογράφον ὄντα ἐν Παρισίοις. Καὶ φροντίδες μὲν κατεβάλλαντο αὐτῷ μικραὶ ἵνα παρασκευασθεὶς δεόντως διαδεχθῆ τὸν πατέρα ἑκείνος ὅμως οὐδὲ γραφέως ἱκανότητα ἀνέδειξε ποτε. Ἐπιχειρήτας μάλιστα περὶ τὰ τέλη τοῦ 1824 περιήγησιν ἔτος περίπου διαρκέσασαν, εἰς Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν, ἐπανήλθε φέρων ἐν αὐτῷ βαθύως ἐρύζωμένα τὰ σπέρματα οὐ μόνον τοῦ ἐ-

παγγέλματος πρὸς ὃ ἠοράνετο ἀνὰ ταμάχρον ῥοπήν, ἀλλὰ καὶ τῆς μελλούσης αὐτοῦ εὐδαιμονίας διότι, ἐκεῖ εἶδε τὸ πρῶτον τὴν Κ. Ρεκαμιέ καὶ τὴν ἀνεψίαν αὐτῆς, καὶ ἐκεῖ αἱ δύο νέαι καρδίαι συνημέθησαν διαπαντός τὸ δ' ἐπόμενον ἔτος ἐτελέσθη καὶ ὁ γάμος.

δ Τοιοῦτος δὲ ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐπιστήμην ἔρως αὐτοῦ, ὥστε μικρὸν μετὰ ταῦτα ὑπέβλεπεν ἑαυτὸν εἰς δεινὴν θυσίαν, εἰς χωρισμὸν, οὐχὶ διὰ ζωῆς αἰώνιον ὅπως σήμερον. Ὁ Σχιπολλικὸν ἐσεύχετο νὰ μεταβῆ εἰς Αἴγυπτον, καὶ ὁ Κ. Λενορμάν, ὅστις ἦν καὶ μαθητὴς αὐτοῦ, προβλέπων ἴσως ἀτιμοναδική ἦν, ὡς καὶ τὸν ἔτι ἀπεδείχθη, ἡ εὐκαιρία ἐκείνη, ἔπεισε νὰ παρακολουθῆσθαι αὐτὸν, ἵνα διδαχθῆ ἐπ' αὐτῶν τῶν ἀσχάτων μνημείων τὴν θρυλικὴν ἀνακάλυψιν τοῦ διδασκάλου. Καὶ λοιπὸν ἐφόδον ἔχων γενναῖα οὐ τὴν τυχεύσαν, διήνυσεν ὀλόκληρον ἔτος ἐπὶ τοῦ Νείλου ἰδίους ἀναλώμασι, μνημεῖον μὲν ἔχων ἐπίσημον ἐντολήν, συγκόπιων ὅμως καὶ συνεργαζόμενος μετὰ τῶν ἄλλων σοφῶν.

ε Περικιωθέντος δὲ ἐν Αἴγυπτῳ τοῦ ἔργου αὐτοῦ ἀπῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καθ' ἃν χρόνον πᾶσαι αἱ καρδίαι ἐπαλλαν ὑπὲρ τῆς εὐγενούς ἐκείνης χώρας. Ἦν δὲ νέος καὶ γενναῖος καὶ εὐθύς, ἐπὶ τοσοῦτον ἠπαύσθη περιπαθῶς τὸν ἱερόν καὶ ἐνόμον ἐκείνης ἀγῶνα, ὥστε φρονῶ ὅτι τὸ 1828 ἔτος οὐδεὶς, πλην αὐτοῦ, ὑπῆρχεν ἐνθερμότερος φιλέλλη. Ἄλλ' οὕτε πρόσκαιρος ἦν ἡ φιλοστοργία αὐτοῦ διότι τὸ 1859 ἀπέθανεν ἀγαπῶν τὴν Ἑλλάδα ὅπως καὶ τὸ 1828 ἔτος. Τὴν σταθερότητα δὲ ταύτην τοῦ αἰσθήματος ἐγέννησαν αἱ ἀνέξαστοι ἐντυπώσεις τῆς πρώτης αὐτοῦ περιηγήσεως διότι οὐ μόνον μάρτυς ἀλλὰ καὶ κοινωνὸς ἐγένετο τῶν τελευταίων ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνων, οὐδὲ ἔπαυσεν ἀνχιμνυόμενος μετὰ τοῦ ἀγαλλομένου λαοῦ, ὅτε μετὰ τὴν νίκην ἐπεδόθη εἰς τὴν μελέτην τῶν ἀρχαίων μνημείων. Περὶ ἕκαστον ἐρείπιον ὡς καὶ περὶ πᾶν ἀριστούργημα ἤκουεν ἄσματα θρυμμάτου. Ἐκτοτε ἡ ἀρχαία καὶ ἡ νεωτέρα Ἑλλὰς συνεταυτίσθησαν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ὥστε θαυμάζων τὴν πρώτην τὴ γάπα ἐν ταύτῳ τὴν δευτέραν.

ς Ἐπανελθὼν εἰς Παλλίαν μικρὸν πρὸ τοῦ 1830 ἔτους, εἶδε καταπεσοῦσαν τὴν ἀρχαίαν ἐκείνην μοναρχίαν, ἧς τινος ἀπεδοκίμαζε τὴν πορείαν, εὖ καὶ εὐλόγησεν ὅτι τὴν πείσιν αὐτῆς παρεκλούθει ἀταξία καὶ ἀστασία. Ἐπειδὴ δὲ μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν οὐκ ἐφρονίμως συνήθουσε κατὰ πρῶτον περὶ ἐκτυπῆν ἢ νέα ἐρουσία, ὑπῆρχον καὶ προστάται καὶ φίλοι τοῦ νέου ἀρχαιολογίου ἐθῆνατο ἐάν ᾔθελε νὰ διατρέξῃ νέον σταδίον ἄλλ' αὐτὸς τρεῖς μόλις μῆνας κατεπύρετο ὡς ἐπιματάρχης τῶν ὠραίων τῆς γῆρας ἐν τῷ ἀποσυρθείσῳ τῶν ἐσωτερικῶν, μὴ μακρυνθεὶς ἀπὸ τοῦ κήλιου τῶν μελετῶν αὐτοῦ, ἀλλ' ἐξακολουθεῖν ὑποκὸς καὶ ἕως τότε τὰ ἔργα ἐπιθεωρητοῦ τῶν μουσειῶν. Περὶ τὴν δὲ τῆς θετικῆς ταυτικῆς, εἰς ἡγεμονικὴν αὐτὸν ὁ Κ. Γαυζώ, τὴν ἀμίτραν καὶ ἦν καὶ οὗτος παρετήθη, καὶ κατέρωθεν εἰς τὸ ἀτάρχχον αὐτοῦ τῶν δημοσίων βιβλιο-

(*) Ἐνῶ ἔγραφομεν ταῦτα ἐλάθην παρὰ τῆς ἐν Σμύρῃ σφῆς ὁμογενούς, τῆς Κ. Σαμπρὸς Λενορμάνος, πύημα εἰς τὴν τὴν τὴν μνήμην τοῦ ἐνόμου Λενορμάν, τὰ ἐπὶ τὴν εὐκαίαν ἐπισημασίαν προσέγει.

θηκῶν, εἰς ἃ καὶ μέχρι τέλους διέμεινε. Καὶ κατ' ἀρχάς μὲν ὑπερέστη δύο ἔτη ἐν τῇ Ὀπλοθήκῃ, εἶτα δὲ, τὸ 1832, μετέβη ὡς βοηθὸς εἰς τὸ νομισματικὸν ἐπιμελητήριον, οὗτινος ὠνομάσθη τὸ 1840 ἐφοροποιὸς ἐν τῷ νομισματικῷ ἔργῳ.

Ἄλλ' εἰάν ἐμακρύνετο ἀπὸ τοῦ δημοσίου βίου, εἰάν ἐνάκουπεν ὄλοις εἰς μελέτας, δὲν ἐτήρει ὁμως σιωπὴν, οὔτε ἐκρυπτε τοὺς κόπους αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ 1827 ἔτους, εἶχε δημοσιεύσει διὰ περιοδικῶν συγγραμμάτων πολυάριθμα κριτικὰ καὶ ἀρχαιολογικὰ δοκίμια ἢ περὶ τῶν Ἑλληνικῶν ἀγγείων—μελέτη, ἢ περὶ τοῦ Ἱερογλυφικοῦ συστήματος, ἢ περὶ τῶν Χρωματισμένων ὕδατων, καὶ πολλαὶ ἄλλαι, εἶχον διεγείρει τὴν προσοχὴν τοῦ κοινῆ διὰ τῆς ποικιλίας καὶ τῆς διαφιλίας τῶν ιδεῶν καὶ τῶν εἰδήσεων, καὶ διὰ τῆς πολυμαθίας καὶ τῆς φαντασίας τοῦ γράφοντος. Ἐνίοτε δὲ, καὶ εἰς μικρότερα καταβαίνων, παρεισήγαγε τὰς περὶ τῆς τέχνης καὶ τοῦ καλοῦ ιδέας αὐτοῦ ἐν διατριβαῖς περὶ ἐκθέσεως τινος ζωγραφικῆς ἢ μουσικῆς παραστάσεως. Καὶ οὕτω ἐντός τινων ἐτῶν κατετάχθη μετὰ τῶν δοκιμωπέρων καὶ εὐγενεστέρων κριτῶν τῆς φιλοκαλίας, ὧν τὰς ἀποφάσεις ἐκρίνεν ἀνεκκλήτους τὸ δῆμόσιον. Ἀπορον δὲ πῶς τοιαύτην ἔχων ἱκανότητα περὶ τὸ μεταδίδειν τὰς ιδέας αὐτοῦ, δὲν μετεχειρίσθη ἕως τότε τρόπον ἐμφαντικώτερον καὶ τοῦ γραπτοῦ λόγου, καθόσον μάλιστα καὶ αἱ ἀρεταὶ καὶ αἱ ἐλλείψεις τοῦ ὕφους αὐτοῦ ἐδείκνυον ἄνδρα ἔχοντα ἐμπειρίαν περὶ τὸ ἀπρομελετήτως λέγειν. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς δὲν ἠγνόει τοῦτο. Ὅθεν ὅτε τὸ 1835 ὁ Κ. Γκιζῶ πρότεινεν ἵνα διδάσκη ἀντ' αὐτοῦ ἐν τῇ Σοφομένη τὴν νεωτέραν ἱστορίαν, ἐδέχθη ἀδιστακτικῶς, καὶ ἐδείξε μόλις ἀναβὰς τὴν ἑδρὰν ὅτι οὐ μόνον εὐροισαν λόγου, ἀλλὰ καὶ τὰς κυριωτέρας τῶν ἀρετῶν εἶχεν ὄσαι ἐμπρέπουσι καθηγητῇ καὶ ἐλκύουσιν ἀκροατάς.

Ἐ Καὶ λοιπὸν ἀπεδύθη εἰς νέον στάδιον· καὶ ἀπεδύθη μὲν μετὰ γενναιοῦτος, δὲν παρημέλησεν ὁμως καὶ τὴν ἀρχαιολογίαν, οὔτε τὰς λοιπὰς ἐπιστημονικὰς αὐτοῦ μελέτας. Φύσει ἀγαπῶν τὴν ἀλήθειαν, καὶ περιπαθῶς ἀναζητῶν αὐτὴν ἵνα διδάξῃ τοὺς ἀκροατάς, ἠσθάνθη γεννωμένως καὶ μᾶλλον ἀναζωπυρουμένως ἐν αὐτῷ, τῇ φωταγωγῷ βοηθείᾳ τῆς ἐπιστήμης, τὰς πεποιθήσεις τῆς νέας αὐτοῦ ἡλικίας, πεποιθήσεις ὧν ἕνεκα καὶ τὸν βίον διήνυσσε χαλκήναι καὶ τὸν θάνατον προσεΐδεν ἀτάραχος.

Ἐ Ἡ μεταβολὴ ὁμως αὕτη δὲν ἐγένετο κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς καθηγεσίας. Κατ' ἀρχάς εἶχεν ἐπιτραπῆ αὐτῷ νὰ διδάξῃ κατ' ἐξαιρέσειν τὴν ἀρχαίαν ἱστορίαν· ἀλλ' ἡ εἰδωλολατρεία, ἀναμφισβητήτως θεσπεσία τῆς ἕλης, δὲν εἶχε τὴν δύναμιν νὰ διεγείρῃ τοὺς δισταγμοὺς αὐτοῦ. Ὅτε ὁμως μετὰ τρία ἢ τέσσαρα ἔτη μετέβη εἰς τὴν νεωτέραν ἱστορίαν, ἀπῆλθον ἐνθὺς μυστηριώδες πρόβλημα. Τί νὰ εἴπῃ περὶ τοῦ χριστιανισμοῦ; Πῶς νὰ παραστήσῃ αὐτόν, πρὸς τοὺς νέους ἀκροατάς; Ἐπρεπε νὰ ἀναστήσῃ αὐτόν, ὡς τὴν μεγίστην τῶν ἀνεπιβεβαίωτων ἀναστάσεων, ἢ νὰ εἶδῃ τὸν δάκτυλον τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ ἐδρᾷ τὴν λύσειν τῆς ἀπορίας ἐ-

μελέτησι τὰς Γραφάς, συμπαρέβαλε τὰς διαφόρους μαρτυρίας καὶ ὅτε κατεμέτρησεν ἕνα πρὸς ἕνα τοὺς θεμελίους λίθους τοῦ οικοδομήματος, ἐπαίθη ἀμεταθέτως ὅτι χεὶρ ἀνθρώπου ἦν ἀνίσχυρος νὰ ἀνεγείρῃ αὐτό. Ἀλλ' ἡ πεποιθήσις μόνη δὲν ἤρκει· διότι καὶ τοὶ ζῶντες, καὶ τοὶ ἀπροκάλυπτος, ἦν ὁμως κατὰ θεωρίαν· καὶ τί ἐστὶ πίστις ἀνευ ἔργων; Παρηλάξε λοιπὸν ἀκόπως καὶ τὸν κίνδυνον τοῦτον, καὶ ἔκτοτε ἡ πίστις αὐτοῦ ἀνεφαίνετο καὶ κατὰ τοὺς ἐλαχίστους τῶν λόγων αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ἀγαπῶν φύσει νὰ μὴ κρύπτῃ τὴν ἀλήθειαν, μὴδὲ νὰ συγκρατῇ αὐτὴν, ἀνεζήτει πάντοτε τὴν εὐθυτέραν ὁδὸν ἵνα φθάσῃ εἰς τὸν σκοπὸν αὐτοῦ, ἐδίδασκε μὲν τὴν ἱστορίαν, ἀλλ' ἡ διδασκαλία αὐτοῦ διετυποῦτο ὡς ἄλλη τις συνηγορία διάπυρος μὲν, εἰλικρινὴς ὁμως καὶ ἐλευθερία, ὑπὲρ τῆς χριστιανικῆς ἐπαναστάσεως.

Ἐ Καὶ τὸ μὲν νέον καὶ πολυάριθμον αὐτοῦ ἀκροατήριον ἤκουεν ἀπληστον τὰ μαθήματα ταῦτα· συγχρόνως ὁμως, οὐ μακρὰν τῆς ἑδρας αὐτοῦ, ἀντίθετον ῥεῦμα ιδεῶν παρέσυρεν ἄλλο μέρος τῆς νεολαίας πρὸς ἀλλοίαν διδασκαλίαν. Ἡ κυβέρνησις ἀποδοκιμάζουσα τὰς παρατάξεις ταύτης ὄφεισε ἀπηγόρευσε τὴν ἀπὸ καθέδρας διάδοσιν αὐτῶν· ἀλλ' ἀμέσως τὸ πνεῦμα τῆς ἀντεκδικήσεως ἀπεφάσισε νὰ διακόψῃ τὰ μαθήματα τοῦ Κ. Λενορμάν. Καὶ εἶδομεν τότε τί δύνανται, ὡς καὶ πάντοτε, ταραχοποιοὶ τινες· κατεπτώσαν τοὺς φιλοπόρους, καὶ ἐν ὀνόματι τῆς ἐλευθερίας ἐπνίξαν διὰ τῶν ἰδίων φωνῶν τὴν φωνὴν τοῦ καθηγητοῦ. Καὶ ἐπάλασσε μὲν οὗτος εὐγενῶς καὶ πράως ἵνα ὑπαστῆρξῃ τὴν ἀξιοπρέπειαν ἑαυτοῦ, ἵνα δικαιώσῃ διὰ τῆς ὑπομονῆς τὴν ἀλήθειαν τῶν ἰδίων πεποιθήσεων· ὅτε ὁμως ἐπαίθη ὅτι ἀνένδοτος ἦν ἡ συνωμοσία, καὶ ὅτι παραινουμένης τῆς πάλης κίνδυνος ἦν μὴ καταντήσῃ σφοδρότερα μὲν ἡ ἐπίθεσις, ἀθαρσῆς δὲ ἡ ἀμυνα, διεμαρτυρήθη καὶ παρητήθη τῆς διδασκαλίας.

Ἐ Βρυθηθῶμεν σήμερον ἀναγινώσκοντες τὴν διήγησιν, τὴν ἀκριβῆ ἐξιστόρησιν τῶν κτηνωδῶν ἐκείνων συκοφαντιῶν, τὸν ἐλεεινὸν τοῦτον πρῶτορον τῆς νέας μανίας τῆς ἐκροατικῆς δύο ἔτη μετὰ ταῦτα κατὰ Φεβρουάριον. Θαυμάζομεν μάλιστα ἀνευρίσκοντες καθ' ὅλα τὰ μαθήματα ἐκείνου πνεύμα ἀνεκτικὸν καὶ ἐλευθερὸν, σεβόμενον πάντοτε τὰς ἐναντίας πεποιθήσεις. Διὸ ἡ ὑπὲρ αὐτοῦ ἀντίδρασις ἤλθε παχεῖα, καὶ τελεία ἐγένετο ἡ ἐπανόρθωσις. Ὅτε τὸ 1849 ἔτας πάντας οἱ προστάται καὶ φίλοι αὐτοῦ ἦσαν ὑπερόριοι ἢ ἐκτὸς τῶν πραγμάτων, αὐτὸς ἀνεβιβάσθη δι' ἐλευθερίας ἐκλογῆς εἰς τὴν ἑδρὰν τῆς ἀρχαιολογίας, ἣν κατεῖχεν ἐν τῷ Γαλλικῷ Γυμνασίῳ (Collège de France) ὁ Κ. Αστρόν.

Ἐ Ἐπὶ τῆς νέας ταύτης ἑδρας ἡ διδασκαλία αὐτοῦ ἐνεδύθη ἄλλοιόν χαρακτῆρα. Ναι μὲν κατὰ πολὺ πραϋνθείσης ἀπὸ τριῶν ἐτῶν τῆς θεραπευτικῆς πάλης, εὐκόλον ἦν, ὁμιλῶν περὶ χριστιανικῆς ἀρχαιολογίας, νὰ φέρῃ ἐν μέσῳ τὰ ζητήματα τῆς πρώτης αὐτοῦ διδασκαλίας· εὐκόλον ἦν νὰ συγκροτήσῃ πολυάριθμον

καὶ ἐκλεκτὸν ἀκροατήριον, ἀνατρέχων εἰς τοὺς λαμπροὺς χρόνους τῆς Ἑλλάδος ἢ τῆς Ῥώμης ὑπῆρξεν ὅμως ἀσθηρότερος περὶ τὴν ἐκλογὴν. Ἐπειδὴ ἡ ἀνακάλυψις τοῦ Σαμπολιὸν ἐφάνη αὐτῷ κινδυνεύουσα, καθῆκον ἐνόμισε νὰ σώσῃ αὐτὴν, ἤτοι νὰ μορφώσῃ δι' ἐπιμόνων καὶ τεχνικῶν μαθημάτων ἱκανοὺς τινὰς ἀναγνώστας τῶν ἱερογλυφικῶν. Καὶ ξηρὸν μὲν ἦ καὶ εὐτελὲς ἦν τὸ ἔργον, ἀλλὰ γενναίως ἐδύλασθησεν ὁ καρπός, διότι ἀνεγεννήθη ἡ κλίσις πρὸς τὰς μελέτας τῆς αἰγυπτιακῆς ἀρχαϊότητος.

» Ἀλλ' ἐάν ἐν τῷ Γυμνασίῳ κατεβίβασεν ἑαυτὸν εἰς τὸ ἐπιωρελές μὲν ἀλλὰ ταπεινὸν τοῦτο ἔργον, ἐκτὸς αὐτοῦ ἀνέπτυξε τὴν περὶ τὴν συζήτησιν ἐνθερμον αὐτοῦ κλίσιν διὰ περιοδικοῦ συγγράμματος, οὗτινος ἦν στύλος ἀκλόνητος καὶ διευθυντής. Πλὴν δὲ τῆς προσκαίρου πάλης ἐδημοσίευσεν ἐν αὐτῷ καὶ πραγματικῆς σπουδαιοτέρου ἐχούσας τὴν ὑπόθεσιν, αἵτινες ἐξεδίδοντο μετὰ ταῦτα καὶ μόναι. Ἐκ τούτων δὲ ὀνομάζω τὸ περὶ *Θρησκευτικῶν ἐπιχειρήματων* δοκίμιον, ἐν ᾧ διαλάμπουσιν ἐπιχειρήματα λογικώτατα καὶ νοῦς εὐθύς. Πιστὸς δὲ εἰς τὰ ἀρχαῖα αὐτοῦ ἔργα ἐξεπόνθησεν καὶ ἐξέδωκε δύο μεγάλα ἐπιστημονικὰ συγγράμματα, (τὸ ἕτερον δὲ τούτων τῆ συμπράξει τοῦ Κ. Οὐῆτ), τὸ *Ἄρθρον τῶν κεραμογραφικῶν μνημείων*, ἤτοι ἱστορίαν καὶ ἐρμηνείαν τῶν μυθολογικῶν συμβόλων κατὰ τὰς γραφὰς τῶν ἀγγείων, καὶ τὸν *Θησαυρὸν τῆς νομισματικῆς καὶ γλυπτικῆς*, εἶδος εἰκονογραφικῆς ἐγκυκλοπαιδείας, ἱστορίας τῶν νομισμάτων, τῶν μεταλλείων, τῶν δακτυλιολίθων, τῶν σφραγίδων πάντων τῶν αἰώνων καὶ πάντων τῶν τόπων.

» Ἀλλὰ πῶς συνδιεξήγαγε τοσαῦτα ἔργα; ἀπορῶ τῶντι ὅταν μάλιστα ἐνθυμηθῶ ὅτι εἰς τὰ τοῦ *Ἰνστιτούτου* καὶ τῆς *Βιβλιοθηκῆς* κατέτριβε τὸν πλεῖστον χρόνον. Ἰπάρχουσιν ἄνδρες, ἀξιότιμοι βεβαίως, οἵτινες φρονοῦσιν ὅτι ἐκπληροῦσι τὸ καθῆκον αὐτῶν ἐνεργοῦντες ὅσα μόνον ἀπαιτεῖ ὁ κανονισμός· ἀλλ' ὁ Κ. Λενορμάν ἄλλως πῶς δοξάζων, ἀφιερῶθη ὅλη ψυχῇ καὶ σώματι εἰς τὴν Ἀκαδημίαν· διὸ κενὴ ἔσται ἐπὶ πολὺ ἡ θέσις αὐτοῦ ὁποῖος ὅποτε καὶ ἂν ἦ ὁ διάδοχος. Οὐδεὶς ὡς αὐτὸς ἔσεται ἐτοιμὸς κατὰ πᾶσαν ὥραν καὶ κατὰ πᾶν ζήτημα, ἔχων ὡς ἐκεῖνος μνημὴν καὶ ἱκανότητα τοῦ ἀντιλαμβάνεσθαι ἐν ἀκρεῖ καὶ τῶν ἐλαχίστων σχέσεων ἢ ἀντιθέσεων τῶν ἰδεῶν. Ὁξύνουσαν καὶ εὐρύταν ἀπερίγραπτον ἔχων κῆστόχει πάντοτε, εἰ καὶ ἐνίστα ἐτόλμα, ὡς ὅλοι οἱ νόες οἵτινες χάριν ἀνακαλύψεως καταφρονοῦσι τὸν κίνδυνον. Καὶ ἐπὶ μὲν τῶν κερυφῶν τῆς ἐπιστήμης πρόσκοπος ἦν καὶ τολμηρὸς σκαπανεύς· περὶ δὲ τὰς λεπτομερείας προσεκτικὸς ῥυθμιστής. Ἰδοὺ διὰ τί ἀναδείχθη συγχρόνως ἐπιτηδειότατος, συνετὸς καὶ ζηλωτὴς διευθυντής τῆς νομισματικῆς συλλογῆς. Ἠγάπα ἐξ ἴσου ὅλα τὰ νομίσματα, δι' ὅλα ἐφρόντιζεν ἐπίσης, καὶ τὸν αὐτὸν εἶχε ζῆλον ὑπὲρ τῆς συμπληρώσεως ἐκάστης ἰδίας συλλογῆς. Προσιλωμένον ἔχων ἀδιακόπως τὸν ὀ-

φθαλμὸν εἰς τὰ ξένα μουσεῖα (*), εἰς τὰς προόδους καὶ εἰς τὰς ἐλλείψεις αὐτῶν, αἰείποτε μεριμνῶν πῶς ἢ αὐξήσῃ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ Γαλλικοῦ, ἐδαπάνησεν καὶ ἐξ ἰδίων ὅσακις ἐξαντληθείσης τῆς ἐκ τοῦ δημοσίου χορηγίας ἠδυνάτει νὰ παλαίσῃ πρὸς τὰς ἐκ Λονδίνου ἢ Βερολίνου προσφοράς. Καύχημα, ζῶν αὐτοῦ ἦν ὁ θησαυρὸς ἐκεῖνος· διὸ ἠγάπα αὐτὸν ὡς πλοῖον ἀρχὸς τὸ πλοῖον αὐτοῦ, καὶ τολμῶ νὰ εἶπω ὅτι φίλτατα μετὰ Θεόν, σύζυγον καὶ τέκνα, εἶχε τὸ μουσεῖον τῶν νομισμάτων καὶ τὴν Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιγραφῶν.

» Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ παραλείψω καὶ ἄλλο ταπεινότερον κατὰστημα τὸ ὁποῖον ἠγάπα οὐκ ὀλίγον, τὸ τῶν ἱστορικῶν μνημείων· οὐδεὶς πλέον αὐτοῦ ἠσπάσθη τὴν ἀνόρθωσιν ταύτην τῶν ἀρχαίων μνημείων τῆς ἡμετέρας ἱστορίας· οὐδεὶς ταχύτερον αὐτοῦ ἐμελέτησε τὰς ἀνάγκας ἐκάστης ἐπαρχίας καὶ ἐκάστου οἰκοδομήματος. Εἶδον αὐτὸν ἐκεῖ, ὡς καὶ ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ, περὶ πάντων μεριμνῶντα καὶ προνοοῦντα, καὶ οὐδὲν βάρως ἀποβάλλοντα.

» Ὁ ἀκάματος οὗτος ζῆλος, ἡ δαψιλὴς αὐτῆς κατανάλωσις τῶν δυνάμεων καὶ τοῦ χρόνου αὐτοῦ, πηγὴν εἶχον τὴν γενναίαν καὶ πρὸς τὴν θυσίαν εὐκατάφορον αὐτοῦ φύσιν· διότι ὡς εἶχε τὴν κεφαλὴν δραστηρίαν οὕτως εἶχε καὶ τὴν καρδίαν ἐνθερμον, καὶ οὐδὲν ἐπραττεν ἀτελῶς· καὶ ἠγάπα καὶ εὐργάζετο κατακόρως. Ἐπιλήψει με ὁ τόπος διηγούμενον τὰ τοῦ ἐσωτερικοῦ αὐτοῦ βίου· διότι ποῦ νὰ περιγράψω πῶς ὑπηρετεῖ τοὺς φίλους αὐτοῦ; Ἐν μόνον παράδειγμα ἀρκεῖ ἀντὶ πολλῶν ὅτε ἡ κατὰ Φεβρουάριον ὀχλαγωγία ἠπειλεῖ ἀκάθεκτος τὸ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργεῖον, ποῦ ἐξησφάλισεν ὁ Κ. Γκυζώ τὴν μητέρα καὶ τὰ τρία αὐτοῦ τέκνα; τίς ἀνέλαβε τὴν φυλακὴν αὐτῶν, καὶ τίς, μετὰ τὰς ἀπαισίους ἐκείνας ἡμέρας καὶ τὴν πολυχρόνιον ἀγωνίαν, ἀπέδωκεν αὐτῷ τὸν πολῦτιμον θησαυρὸν; Θέλομεν ἀναμφισβότως μάθει τοῦτο ἐν ταῖς ὑπομνήμασι τοῦ Κ. Γκυζώ, ὅστις κάλλιον ἐμοῦ θέλει εἰπεῖ ὁποῖα ὑπῆρξεν ἡ καρδία τοῦ Κ. Λενορμάν.

» Ἀλλὰ μὴ ἡ πρὸς τὴν ἀρροσίωσιν αὐτῆ ῥοπή συνέτεμε τὸν βίον αὐτοῦ; φοβοῦμαι μὴ ἀναφλέξω πληγὴν πρόσφατον ἐπι· ἀλλὰ διὰ τί μετέβη εἰς τὴν Ἑλλάδα; Μετέβη τάχα ἵνα ἐπισκεφθῇ καὶ τρίτον ταύτην; Ἰπῆκουσεν εἰς καθῆκον ἱερώτερον· ἠθέλησε νὰ μὴ καταλείψῃ μόνον τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἀνευ ὀδηγοῦ καὶ βοηθοῦ, ἠθέλησε νὰ μνήσῃ μόνος, νὰ ὀδηγήσῃ εἰς τὰς ζώσας πηγὰς τῆς ἀρχαιολογικῆς τὸν νέον καὶ φιλομαθῆ ἐκεῖνον νοῦν, νοῦν παρεσκευα-

(*) ΣΗΜ. ΠΑΝΩΡΑ. ὅτι εἶδον ἐν Ἀθήναις τὴν νομισματικὴν συλλογὴν τοῦ ἡμετέρου Κ. Παύλου Λάμπρου, εἶπε δις καὶ τρίς τῷ γράφοντι τὴν παρούσαν σημάωσιν ὅτι εἶναι θαυμασία (merveilleuse) διὰ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν σπανιότητα τῶν νομισμάτων, καὶ ὅτι ὑπερβαίνει πολλὰ ἐν ταυτῷ νομισματικῷ μουσεῖο τῆς Ἑυρώπης. Καὶ ὅμως τίς οἶδεν εἰς ποῖαν ἔστην χεῖρα βάλει περιέλθει ἡ καθ' ἑκάστην πλουτιζομένη αὕτη συλλογὴ; διότι οὐδὲ ἤκουσθη ποτὶ ὅτι ἡ ἐξουσία ἐφρόντισεν νὰ ἀγοράσῃ αὐτήν. Ἐλατὸ δὲ καὶ τὸν Κ. Λάμπρον κῆρυφτατον νομισματολόγον.

σμένον ήδη και πολλές έχοντα γνώσεις. Επειδή δὲ ἡ ἑρα τοῦ χρόνου δὲν ἦν κατάλληλος, ἀπαίσιά τινα προαισθήματα ἐτάρασσον αὐτόν, ἀτάραχον συνήθως ὄντα. Ἴσως ἐλυπεῖτο ἀναχωρῶν ὅτε ἐφαινετο βιβλίον ὑπ' ἄλλου κηθήκοντος ἰπαγορευθέν, ἀσπαστοῦ πρὸς αὐτόν. Μὴ ἐπεθύμει νὰ μείνῃ ἵνα προστατεύῃ ζωὴν ἀγνωστον μὲν ἕως τότε, ἀλλὰ γενομένην γνωστήν; Πιθανῶς πάντα ταῦτα ἐτάρασσον αὐτόν· ἀλλὰ ταχέως ἐλησμονήθησαν· ὁ εὐτυχὴς πλοῦς, ἡ ταχίστη ἐπιδοκιμασίαι τοῦ βιβλίου ἐκείνου, ὁ ἥλιος τῶν Ἀθηνῶν, ἡ θέα τοῦ Παρθενῶνος, ἡ ἐγκάρδιος καὶ ἀδελφικὴ ὑποδοχὴ ἧς ἐξιώθη παρὰ τῶν πολυαριθμῶν ἀρχαίων αὐτοῦ φίλων, αἱ φροντίδες, αἱ ἀπροσδόκητοι τιμαί, πάντα εἶχον συντρέξει εἰς τὸ νὰ περιβάλωσι διὰ γοητείας τὴν τολμηρὰν ταύτην ἀπαθμίαν. Ἀλλὰ κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς ἐπανόδου αὐτοῦ, κατὰ τινα τελευταίαν περιήγησιν, ἤρξατο ἀξιοθρήνητος σειρά συμβεβηκότων, ὧν αἱ λεπτομέρειαι γνωσταί εἰσι τῷ ἀναγνώστῃ. Καὶ αἰρνεῖ τὴν μεταβολὴν, καὶ λυσσῶσα θάλασσα ἐμποδίζουσα τὴν ἐπάνοδον καὶ πάντα ἄλλον τρόπον σωτηρίας, καὶ ἐξ ἡμέραι κόπων καὶ κινδύνων ἐματαίωσαν ἕλας τὰς βοηθείας ὅσαι ἐπεδαψιλεύθησαν αὐτῷ μετὰ ταῦτα ἐν Ἀθήναις.

Ἡ Ἀλλὰ δεινὸν καὶ ἀξιοθαύμαστον τὸ θέαμα· ἀνεθυμίζω μόνον ὅτι, καθ' ὅλας τὰς μαρτυρίας, ἀπαράμιλλος ὑπῆρξεν ἡ καρτερία αὐτοῦ κατὰ τὰς δέκα ἡμέρας τῆς ἀσθενείας· τοῦτο καὶ μόνον ἀρκεῖ πρὸς παραμυθίαν τῶν θρηνοῦντων αὐτόν· διότι δὲν ἦσαν μὲν παρόντες ἵνα κλείσωσι τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, γινώσκουσιν ὅμως ὅτι κατὰ τὴν ἐσχάτην ἐκείνην ὥραν ἀγρύπνους εἶχε βοηθοὺς τὴν ἐλπίδα καὶ τῆς ψυχῆς τὴν δύναμιν. Καὶ ἂν καταθαίνοντες ἀπὸ τοῦ ὕψους ἐκείνου ἐπισκοπήσωμεν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, δὲν θέλομεν τάχα ἀνευρεῖ καὶ ἄλλην παρηγορίαν, βλέποντες ὁποῖον ἐνδοξὸν τέλος ἐπέστεψε τὸν σεμνὸν καὶ μετριόφρονα ἐκείνον βίον; Τίς οἶδεν εἴαν δὲν ἀνεπλήρησέ ποτε τὴν ιδέαν τοῦ ν' ἀποθάνῃ, σφριγῶν ἐτι, ἐν αὐτῷ τῷ πεδίῳ τῆς τιμῆς, ἐκεῖ ὅπου κεῖται καὶ ἄλλος ἀρχαιολόγος, καύχημα τῆς Γερμανίας; Ἴδού αὐτοὶ ἠνωμένοι, καὶ ἀχώριστα τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐχαράχθησαν ἐπὶ λίθου, ὅστις ἀφθαρτος θέλει διαμείνει ἐν ὄσῳ παταῖ τὸ ἔδαφος τῶν Ἀθηνῶν ὁ περιηγητής, ἐν ὄσῳ ζῇ ἡ μνήμη τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Πλάτωνος. »

ΛΑΝΔΑΙ.

Οὕτω πως ὀνομάζεται ἐλῶδες καὶ ἄμμώδες ἐπαρχία τῆς Γαλλίας, διότι landes γαλλιστὶ λέγονται οἱ τοιοῦτοι τόποι. Επειδὴ δὲ οἱ κάτοικοι περιπατοῦντες βυθίζονται εἰς τὰ τέλματα καὶ τὰς λίμνας, ἐπενόησαν νὰ ἀναβαίνωσιν εἰς ὑψηλότερα καλόθετρα, καὶ νὰ βεδίζωσιν οὕτω πως μετέωροι· τοσοῦτω δὲ συνείθησαν τὸν τρόπον τοῦτον, ὥστε καὶ τρέχουσιν.

Ἡ παρατιθεμένη εἰκὼν παριστᾷ κλητῆρα ταχυδρομικόν, διανέμοντα ἐπιστολάς εἰς τὰς Λάνδας.

Καλοβάμων Λαρδαῖος.

ΝΕΟΣ ΗΡΑΚΛΗΣ.

—οοο—

Δὲν σφάλλομεν ἴσως ὀνομάζοντες νέον Ἡρακλῆ τὸν φοβερὸν θηριοκτόνον τῆς Μεγάλης Βρετανίας, Σίρ Γόρδον Κούμμιγκ, οὐ μόνον διότι περιπλανώμενος, ὡς ἐκεῖνος, εἰς ὄρη καὶ δάτη καὶ σπήλαια φρονεῖ λείοντας καὶ ἄρκτους καὶ παρδάλεις, ἀλλὰ καὶ διότι ἔχει ἐπίτηι τὸ ἀνάστημα μέγα, τὴν ἀνδρίαν θαυμαστὴν καὶ φέρει λεοντὴν καὶ βόβαλον.

Γεννηθεὶς τὸ 1822 ἔτος εἰς τὰ ὄρη τῆς Σκωτίας, ἔδειξεν ἐξ αὐτοῦ τοῦ πρώτου ἔτους τῆς ἡλικίας του διαθέσεις πρὸς τὸν πλάνητα βίον. Εἰσέδυσεν εἰς τὰ ὄρη, εἰς τὰ στενὰ τῶν βουνῶν, καὶ συνεχῶς ἐπεδίδετο εἰς ἀλιεῖαν κατὰ τοὺς μεγάλους ποταμούς. Ὅσάκις δὲ ἀνεκάλυπτε φωλεὰν ὀρνέου, ἢ ἠλίευσ σπάνιον ἰχθύν, ἐπανήρχετο γαυριῶν πλέον καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἰάσωνος ὅτε κτέκτησε τὸ χρυσοῦν δέρας. Επειδὴ δὲ ἡ Μεγάλη Βρετανία δὲν ἤρκει εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις αὐτοῦ, ἀνεχώρησεν εἰς τὰς Ἰνδίας τὸ 1839 ἔτος. Καὶ κατατάχθη μὲν εἰς τὸν στρατὸν ἐλπίζων ὅτι τὸ στρατιωτικὸν ἐπάγγελμα ἤθελεν εὐκολοῦναι ἐτι μᾶλλον τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὀρέξεων του· ἰδὼν ὅμως ὅτι ἡ ἐλπίς του δὲν ἦτο βᾶσιμος παρητήθη τὸ 1844 ἔτος.